

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΝΟ ΜΕΤΑΞΑ

του

Μενέλαου Παπαδημητρίου

Γνώριζα τον Καθηγητή Πάνο Μεταξά επί 47 χρόνια, σχεδόν μισό αιώνα, από τότε που ήμουν φοιτητής-τελειόφοιτος στο Λαϊκό Θεσσαλονίκης, το σημερινό Ιπποκράτειο. Τότε ο Καθηγητής Μεταξάς ήταν εσωτερικός βοηθός στη Β΄ Παθολογική Κλινική του Α.Π.Θ. με διευθυντή τον αείμνηστο Θύμιο Παναγιωτόπουλο και υφηγητή τον αείμνηστο Δημήτρη Βαλτή. Στη συνέχεια βρεθήκαμε στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ στην Α΄ Παθολογική που ήταν ήδη υφηγητής, με Διευθυντή τον Καθηγητή Δ. Βαλτή. Στο μεσοδιάστημα με υποτροφία του Βρετανικού Συμβουλίου είχε μεταβεί στο Belfast και είχε την τύχη να εργασθεί με τον Καθηγητή G. Bull και την Mary MacGewan από όπου και έλαβε το PhD του για μια νέα μέθοδο μελέτης της λειτουργίας του ουροφόρου σωληναρίου.

Στο ΑΧΕΠΑ εκτός από το κλινικό έργο οργάνωσε το ερευνητικό εργαστήριο της Α΄ Παθολογικής από όπου βγήκαν αρκετές διδακτορικές διατριβές. Ήδη από το Ιπποκράτειο και στη συνέχεια από το ΑΧΕΠΑ είχε συμβάλλει στη διενέργεια των πρώτων καρδιακών καθετηριασμών στη Β. Ελλάδα, στο χειρισμό της συσκευής Vanslyke και των τονομέτρων για την καμπύλη διάσπασης της οξυαιμοσφαιρίνης πρωτοποριακά στην Ελλάδα. Στη συνέχεια εξελέγη Διευθυντής της Β΄ Προπαιδευτικής Παθολογικής Κλινικής και εγκαταστάθηκε στο Νοσοκομείο Αγία Σοφία, νυν Ιπποκράτειο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, όπου με πολύ κόπο οργάνωσε μια από τις μεγαλύτερες Παθολογικές Κλινικές στην Ελλάδα με 90 κλίνες και όλες τις επιμέρους ιατρικές ειδικότητες. Η κλινική αυτή γιγαντώθηκε και στη συνέχεια σταδιακά από αυτήν αναδείχθηκαν 12 καθηγητές 1ης βαθμίδας, όλοι με άριστο βιογραφικό σημείωμα, αλλά και μεγάλο κλινικό έργο.

Ο Καθηγητής Μεταξάς είχε την ικανότητα να επιλέγει συνεργάτες. Ήταν αυστηρός και σοβαρός στην καθημερινή κλινική πράξη, τηρούσε απόλυτα το ωράριο της πρωινής επίσκεψης και ήταν άλλος άνθρωπος εκτός νοσοκομείου, πάντοτε κεφάτος, γεγονός που εκτιμάτο μόνο από αυτούς που τον γνώριζαν από κοντά. Διετέλεσε ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος της Ελληνικής Νεφρολογικής Εταιρείας και πρόεδρος της Ιατρικής Εταιρείας Θεσσαλονίκης. Επίσης διετέλεσε πρόεδρος του Τμήματος Ιατρικής του Α.Π.Θ., καθώς και πρόεδρος του Δ.Σ. του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης απ' όπου και παραιτήθηκε διαφωνώντας με τον τότε Υπουργό Υγείας.

Το σημαντικότερο όμως γεγονός κατά την γνώμη μου σε προσφορά προς την ΕΝΕ ήταν όταν ανέλαβε πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής του Παγκόσμιου Νεφρολογικού Συνεδρίου στην Αθήνα

το 1981 που είχε τεράστια επιστημονική και οικονομική επιτυχία. Από εκεί ξεκίνησε η ευρωστία της ΕΝΕ.

Το κλινικό και εκπαιδευτικό του έργο ήταν πολύ μεγάλο, αλλά θα έπρεπε να είσαι κοντά του όταν μουρμούριζε τις διαγνώσεις, να τον κεντρίζεις με ερωτήσεις για να σου δίνει απαντήσεις που πολλές από αυτές ήταν πρωτοποριακές. Από την άλλη πλευρά, η επιμελής λήψη του ιστορικού και η ενδελεχής κλινική εξέταση του αρρώστου (το λεγόμενο “ξεψείρισμα”) ήταν τα στοιχεία που ποτέ δεν εγκατέλειψε και τα οποία όλοι μας ξεσηκώσαμε και εξακολουθούμε να τα εφαρμόζουμε. Αυτές πραγματικά οι γνώσεις δεν γράφονται σε βιβλία, ούτε διδάσκονται από έδρας.

Εκείνο όμως που ήθελα να τονίσω για τη διαφορά που έκανε ο Καθηγητής Μεταξάς στην ιατρική επιστήμη είναι, κατά τη γνώμη μου, το ερευνητικό του έργο. Ένα απλό παράδειγμα αυτού του γεγονότος είναι ότι με την κοπιώδη μέθοδο της ισχαιμικής διακεκομμένης ροής σε σκύλους μπόρεσε μαζί με την ομάδα του να διαπιστώσει πριν από πολύ καιρό ότι στο παχύ τμήμα της ανιούσας μοίρας της αγκύλης του Henle η επαναρρόφηση του χλωρίου προηγείται του νατρίου. Πράγματι, μετά από χρόνια επιβεβαιώθηκε ότι η επαναρρόφηση του χλωρίου στο τμήμα αυτού του ουροφόρου σωληναρίου είναι ενεργητική με μηχανισμό συμμεταφοράς 1 ατόμου νατρίου, 1 ατόμου καλίου και 2 ατόμων χλωρίου. Στη κλινική πράξη εκεί βασίζεται η δράση των ισχυρών διουρητικών της αγκύλης του Henle και η εμφάνιση του συνδρόμου Bartter λόγω μεταλλάξεων που μεταβάλλουν τη δράση του παραπάνω συμμεταφορέα.

Ο Καθηγητής και δάσκαλός μας Πάνος Μεταξάς τιμήθηκε για την προσφορά του στη Παθολογία και Νεφρολογία κατά την διάρκεια του Πανελληνίου Συνεδρίου Νεφρολογίας στο Porto Carras το 2006 χάρη στη πρωτοβουλία του αείμνηστου Γιώργου Σακελλαρίου, παλιού συνεργάτη του. Ας είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκεπάζει και ευχαριστούμε την τύχη που μας έφερε να υπηρετήσουμε ως συνεργάτες του.

Μενέλαος Παπαδημητρίου

Ομότιμος Καθηγητής

Παθολογίας-Νεφρολογίας ΑΠΘ